

INNOVATSIOONIJUHTIMINE
Alused ja sõnavara

Innovation management
Fundamentals and vocabulary
(ISO 56000:2020)

EESTI STANDARDI EESSÕNA

See Eesti standard on

- Euroopa standardi EN ISO 56000:2021 ingliskeelse teksti sisu poolest identne tõlge eesti keelde ja sellel on sama staatus mis jõustumisteate meetodil vastu võetud originaalversioonil. Tõlgenduserimeelsuste korral tuleb lähtuda ametlikes keeltes avaldatud tekstidest;
- jõustunud Eesti standardina inglise keeles veebruaris 2021;
- eesti keeles avaldatud sellekohase teate ilmumisega EVS Teataja 2023. aasta veebruarikuu numbris.

Standardi tõlke koostamise ettepaneku on esitanud Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus, standardi tõlkimist on korraldanud Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus ning rahastanud Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus Euroopa Regionaalfondi vahenditest.

Standardi on tõlkinud Raivo Reisenbuk, standardi on heaks kiitnud EVS/TK 33.

Standardi mõnele sätetele on lisatud Eesti olusid arvestavaid märkusi, selgitusi ja täiendusi, mis on tähistatud Eesti maatahisega EE.

Euroopa standardimisorganisatsioonid on teinud Euroopa standardi EN ISO 56000:2021 rahvuslikele liikmetele kättesaadavaks 13.01.2021.

Date of Availability of the European Standard EN ISO 56000:2021 is 13.01.2021.

See standard on Euroopa standardi EN ISO 56000:2021 eestikeelne [et] versioon. Teksti tõlke on avaldanud Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus ning sellel on sama staatus ametlike keelte versioonidega.

This standard is the Estonian [et] version of the European Standard EN ISO 56000:2021. It was translated by the Estonian Centre for Standardisation and Accreditation. It has the same status as the official versions.

Tagasisidet standardi sisu kohta on võimalik edastada, kasutades EVS-i veebilehel asuvat tagasiside vormi või saates e-kirja meiliaadressile standardiosakond@evs.ee.

ICS 01.040.03; 03.100.01; 03.100.40

Standardite reprodutseerimise ja levitamise õigus kuulub Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskusele

Andmete paljundamine, taastekitamine, kopeerimine, salvestamine elektroonsesse süsteemi või edastamine ükskõik millises vormis või millisel teel ilma Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuse kirjaliku loata on keelatud.

Kui Teil on küsimusi standardite autoriõiguse kaitse kohta, võtke palun ühendust Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskusega: Koduleht www.evs.ee; telefon 605 5050; e-post info@evs.ee

EUROOPA STANDARD
EUROPEAN STANDARD
NORME EUROPÉENNE
EUROPÄISCHE NORM

EN ISO 56000

January 2021

ICS 01.040.03; 03.100.01; 03.100.40

English Version

**Innovation management - Fundamentals and vocabulary
(ISO 56000:2020)**

Management de l'innovation - Principes essentiels et
vocabulaire (ISO 56000:2020)

Innovationsmanagement - Grundlagen und Begriffe
(ISO 56000:2020)

This European Standard was approved by CEN on 13 December 2020.

CEN members are bound to comply with the CEN/CENELEC Internal Regulations which stipulate the conditions for giving this European Standard the status of a national standard without any alteration. Up-to-date lists and bibliographical references concerning such national standards may be obtained on application to the CEN-CENELEC Management Centre or to any CEN member.

This European Standard exists in three official versions (English, French, German). A version in any other language made by translation under the responsibility of a CEN member into its own language and notified to the CEN-CENELEC Management Centre has the same status as the official versions.

CEN members are the national standards bodies of Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Republic of North Macedonia, Romania, Serbia, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey and United Kingdom.

EUROPEAN COMMITTEE FOR STANDARDIZATION
COMITÉ EUROPÉEN DE NORMALISATION
EUROPÄISCHES KOMITEE FÜR NORMUNG

CEN-CENELEC Management Centre: Rue de la Science 23, B-1040 Brussels

SISUKORD

EUROOPA EESSÕNA.....	3
EESSÕNA.....	4
0 SISSEJUHATUS.....	5
1 KÄSITLUSALA.....	6
2 NORMIVIITED.....	6
3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED.....	6
3.1 Innovatsiooniga seotud üldterminid	6
3.2 Organisatsiooniga seotud terminid	10
3.3 Eesmärgiga seotud terminid	12
3.4 Teadmistega seotud terminid.....	13
3.5 Intellektuaalomandiga seotud terminid.....	14
3.6 Uuendusalgatusega seotud terminid	15
3.7 Tulemuslikkusega seotud terminid.....	16
3.8 Kaalutlemisega seotud terminid.....	17
4 ALUSKONTSEPTSIOONID JA INNOVATSIOONIJUHTIMISE PÕHIMÕTTED.....	19
4.1 Üldist.....	19
4.1.1 Uuendustegevustega tegelemise põhjendus.....	19
4.1.2 Uuendustegevused organisatsioonides	19
4.1.3 Uuenduste mõju.....	20
4.2 Aluskontseptsioonid.....	20
4.2.1 Innovatsioon	20
4.2.2 Innovatsiooni täiendid.....	21
4.2.3 Innovatsiooniga seotud kontseptsioonid.....	22
4.2.4 Tegevused ja protsessid innovatsiooni saavutamiseks	23
4.2.5 Innovatsioonijuhtimine	23
4.2.6 Innovatsioonijuhtimissüsteem.....	24
4.2.7 Seos teiste juhtimissüsteemidega	25
4.3 Innovatsioonijuhtimise põhimõtted	25
4.3.1 Väärtuse realiseerimine	25
4.3.2 Tulevikule keskendunud liidrid.....	26
4.3.3 Strateegiline suund	27
4.3.4 Kultuur	28
4.3.5 Arusaamade ärakasutamine.....	29
4.3.6 Määramatuse juhtimine	30
4.3.7 Kohanemisvõime.....	31
4.3.8 Süsteemne lähenemisviis	31
Lisa A (teatmelisa) Kontseptsioonide seosed ja nende graafiline esitus	33
Lisa B (teatmelisa) Seosed teiste organisatsioonide sõnavaraga.....	38
Kirjandus.....	40
Terminite tähestikregister	42

EUROOPA EESSÕNA

Dokumendi ISO 56000:2020 teksti on koostanud Rahvusvahelise Standardimisorganisatsiooni (ISO) tehniline komitee ISO/TC 279 „Innovation management“ ja selle on dokumendina EN ISO 56000:2021 üle võtnud tehniline komitee CEN/TC 389 „Innovation Management“, mille sekretariaati haldab UNE.

Euroopa standardile tuleb anda rahvusliku standardi staatus kas identse tõlke avaldamisega või jõustumisteatega hiljemalt 2021. a juuliks ja sellega vastuolus olevad rahvuslikud standardid peavad olema kehtetuks tunnistatud hiljemalt 2021. a juuliks.

Tuleb pöörata tähelepanu võimalusele, et standardi mõni osa võib olla patendiõiguse objekt. CEN ei vastuta sellis(t)e patendiõigus(t)e väljaselgitamise ega selgumise eest.

CEN-i/CENELEC-i sisereeglite järgi peavad Euroopa standardi kasutusele võtma järgmiste riikide rahvuslikud standardimisorganisatsioonid: Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Holland, Horvaatia, Iirimaa, Island, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Põhja-Makedoonia Vabariik, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Serbia, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Šveits, Taani, Tšehhi Vabariik, Türgi, Ungari ja Ühendkuningriik.

Jõustumisteade

CEN on standardi ISO 56000:2020 teksti muutmata kujul üle võtnud standardina EN ISO 56000:2021.

EESSÕNA

ISO (International Organization for Standardization) on ülemaailmne rahvuslike standardimisorganisatsioonide (ISO rahvuslike liikmesorganisatsioonide) föderatsioon. Tavaliselt tegelevad rahvusvahelise standardi koostamisega ISO tehnilised komiteed. Kõigil rahvuslikel liikmesorganisatsioonidel, kes on mingi tehnilise komitee pädevusse kuuluvast valdkonnast huvitatud, on õigus selle komitee tegevusest osa võtta. Selles töös osalevad käsikäes ISO-ga ka rahvusvahelised ja riiklikud organisatsioonid ning vabaühendused. Kõigis elektrotehnika standardimist puudutavates küsimustes teeb ISO tihedat koostööd Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoniga (IEC).

Selle dokumendi väljatöötamiseks kasutatud ja edasiseks haldamiseks mõeldud protseduurid on kirjeldatud ISO/IEC direktiivide 1. osas. Eriti tuleb silmas pidada eri heakskiidukriteeriumeid, mis on eri liiki ISO dokumentide puhul vajalikud. See dokument on kavandatud ISO/IEC direktiivide 2. osas esitatud toimetamisreeglite kohaselt (vt www.iso.org/directives).

Tuleb pöörata tähelepanu võimalusele, et standardi mõni osa võib olla patendiõiguse objekt. ISO ei vastuta sellis(t)e patendiõigus(t)e väljaselgitamise ega selgumise eest. Dokumendi väljatöötamise jooksul väljaselgitatud või selgunud patendiõiguste üksikasjad on esitatud peatükis „Sissejuhatus“ ja/või ISO-le saadetud patentide deklaratsioonide loetelus (vt www.iso.org/patents).

Mis tahes selles dokumendis kasutatud äri- või kaubanimi on kasutajate abistamise eesmärgil esitatud teave ja ei kujuta endast toetusavaldust.

Selgitused standardite vabatahtliku kasutuse ja vastavushindamisega seotud ISO eriomaste terminite ja väljendite kohta ning teave selle kohta, kuidas ISO järgib WTO tehniliste kaubandustõkete lepingus sätestatud põhimõtteid, on esitatud järgmisel aadressil: www.iso.org/iso/foreword.html.

Selle dokumendi on koostanud tehniline komitee ISO/TC 279 „Innovation management“.

Igasugune tagasiside või küsimused selle dokumendi kohta tuleks suunata dokumendi kasutaja rahvuslikule standardimisorganisatsioonile. Täielik loetelu nende organisatsioonide kohta on leitav veebilehelt www.iso.org/members.html.

0 SISSEJUHATUS

0.1 Üldist

Organisatsiooni uuendusvõimet peetakse püsiva kasvu, majandusliku elujõulisuse, heaolu suurendamise ja ühiskonna arengu võtmeteguriks.

Organisatsiooni innovatsioonialane suutlikkus hõlmab võimet mõista oma konteksti muutuvaid tingimusi ja neile reageerida, otsida uusi võimalusi ning võimendada organisatsioonis olevate inimeste teadmisi ja loovust koostöös väliste huvipooltega.

See standard on mõeldud kasutaja abistamiseks, luues ühtse, järjepideva ja ühise raamistiku

- a) innovatsioonijuhtimise põhiliste terminite, määratluste, kontseptsioonide ja põhimõtete mõistmiseks;
- b) organisatsiooni innovatsioonijuhtimissüsteemi ja muude innovatsioonijuhtimise standardite sisseseadmise, elluviimise, toimivana hoidmise ja järjepideva parendamise toetamiseks; ning
- c) teabevahetuse hõlbustamiseks ja teadlikkuse tõstmiseks organisatsioonisisestest ja -ülestest uuendustegevustest.

Peatükis 3 on määratletud terminid ja määratlused, mis on vajalikud innovatsioonijuhtimise ja innovatsioonijuhtimissüsteemi mõistmiseks.

Peatükis 4 on toodud innovatsioonijuhtimise põhikontseptsioonid ja põhimõtted, kirjeldades, miks organisatsioonid peaksid uuendustegevustega tegelema, peamised innovatsiooniga seotud kontseptsioonid ja põhimõtted, mida organisatsioon peaks arvestama uuendustegevuste mõjusa juhtimise alusena ning innovatsioonijuhtimissüsteemi vundamendina.

Lisas A on esitatud kontseptsioonide seosed graafiliselt.

Lisas B on esitatud seos selles dokumendis sisalduvate ja teiste poliitikat kujundavate organisatsioonide pakutavate määratluste vahel.

0.2 Seosed teiste innovatsioonijuhtimise standarditega

See standard on seotud ISO 56000 standardite perekonnaga, mille on välja töötanud ISO/TC 279, järgmiselt:

- a) ISO 56002 „Innovation management — Innovation management system — Guidance“ annab organisatsioonidele juhiseid innovatsioonijuhtimissüsteemi sisseseadmiseks, elluviimiseks, toimivana hoidmiseks ja järjepidevaks parendamiseks;
- b) ISO 56003 „Innovation management — Tools and methods for innovation partnership — Guidance“ annab juhiseid organisatsioonidele, mis töötavad koos uuendustegevuse nimel;
- c) ISO TR 56004 „Innovation management assessment — Guidance“ annab organisatsioonidele juhiseid innovatsioonijuhtimise hindamise planeerimiseks, elluviimiseks ja järelmeetmeteks;
- d) ISO 56005¹ ja sellele järgnevad standardid annavad lisajuhiseid vahendite ja meetodite kohta, mis toetavad innovatsioonijuhtimissüsteemi elluviimist.

¹ Ettevalmistamisel. Avaldamise ajal on see etapis: ISO/DIS 56005.

1 KÄSITLUSALA

1.1 See dokument sisaldab innovatsioonijuhtimise ning selle süsteemse rakendamise sõnavara, põhikontseptsioone ja põhimõtteid. See on kohaldatav

- a) organisatsioonidele, mis rakendavad innovatsioonijuhtimissüsteemi või teostavad innovatsioonijuhtimissüsteemi kaalutlemisi;
- b) organisatsioonidele, mis peavad parendama oma võimet uuendustegevusi mõjusalt juhtida;
- c) kasutajatele, klientidele ja teistele asjassepuutuvatele huvipooltele (nt tarnijad, partnerid, rahastavad organisatsioonid, investorid, ülikoolid ja riigiasutused), kes taotlevad usaldust organisatsiooni innovatsioonialase suutlikkuse vastu;
- d) organisatsioonidele ja huvipooltele, kes soovivad parandada teabevahetust innovatsioonijuhtimises kasutatava sõnavara ühise mõistmise kaudu;
- e) innovatsioonijuhtimise ja innovatsioonijuhtimissüsteemide alase koolituse, kaalutlemise või nõustamise pakkujatele;
- f) innovatsioonijuhtimise ja sellega seotud standardite väljatöötajatele.

1.2 See standard on mõeldud kohaldamiseks

- a) igat tüüpi organisatsioonidele, olenemata tüübist, sektorist, küpsusastmest või suuruselt;
- b) kõikvõimalikele uuendustele, nt toode, teenus, protsess, mudel ja meetod, alates järkjärgulisest kuni läbimurdelisteni;
- c) kõikvõimalikele lähenemisviisidele, nt sisemine ja avatud innovatsioon, kasutaja-, turu-, tehnoloogia- ja disainipõhised uuendustegevused.

See standard täpsustab terminid ja määratlused, mida kohaldatakse kõigi ISO/TC 279 välja töötatud innovatsioonijuhtimise ja innovatsioonijuhtimissüsteemi standardite kohta.

2 NORMIVIITED

Selles dokumendis ei ole normiviiteid.

3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

3.1 Innovatsiooniga seotud üldterminid

3.1.1

innovatsioon² (*innovation*)

uus või muudetud *olem* (3.2.5), mis realiseerib või paigutab ümber *väärtust* (3.7.6)

MÄRKUS 1 Uudsus ja väärtus on seotud *organisatsiooni* (3.2.2) ja asjakohaste *huvipoolte* (3.2.4) tajuga ning on nende poolt määratud.

MÄRKUS 2 Uuendus võib olla toode, teenus, *protsess* (3.1.5), mudel, meetod jne.

²EE MÄRKUS Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2018 soovib sõna „innovatsioon“ asemel eelistada sõna „uuendus“. Kuna sõna „innovatsioon“ on laialdaselt kasutuses, siis ka selles standardis pole sellest sõnatüvest loobutud. Siiski on kasutuses ka sõnatüvi „uuendus“ (nt uuendustegevus, uuendamisprotsess).